

RAADSINFORMATIENOTA

College van burgemeester en wethouders

Vergadering van: 2 september 2025
Gemeente Hardinxveld-Giessendam
Zaaknummer:

Inhoud

Inleiding

Op dit moment zijn er diverse ontwikkelingen binnen de regio's waar onze gemeente actief in is. Met deze raadsinformatienota gaan we in op de volgende onderwerpen:

- Ruimtelijke Strategie Smart Delta Drechtsteden
- Jaarverantwoording 2024 en Uitvoeringsprogramma 2025 Groeiagenda
- Regionale Investeringsagenda Groene Hart – De Waarden

Kernboodschap

Ruimtelijke Strategie Smart Delta Drechtsteden

In 2024 is gestart met het opstellen van een ruimtelijke strategie voor de Smart Delta Drechtsteden. De aanleiding hiervoor was tweeledig. In 2023 is de geactualiseerde Groeiagenda door alle gemeenteraden vastgesteld. Dit is de algemene visie op hoofdlijnen voor de regio. Tegelijkertijd was er behoefte om deze visie te verdiepen en om te zetten naar gebiedsgerichte opgaven. Hierdoor wordt de regionale samenwerking concreter en kunnen we resultaten boeken. Dit hangt samen met de tweede aanleiding. De afgelopen jaren is er zowel bij het Rijk als de provincie Zuid-Holland een beweging ontstaan om meer grip te krijgen op ruimtelijke vraagstukken. Om hier slagvaardig op in te spelen helpt het om als regio een goed onderbouwde eigen strategie te hebben.

De ruimtelijke strategie is gevormd door middel van een proces waar alle gemeenten in de regio, maar ook partners zoals het Waterschap en de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid, intensief bij betrokken waren. In deze ambtelijke en bestuurlijke sessies zijn lokale aandachtspunten ingebracht. Daarnaast zijn er twee raadsoplopen geweest waar aandacht is gegeven aan de ruimtelijke strategie (10 september 2024 en 18 maart 2025). En tot slot zijn er in de zomer van 2024 in elke gemeente gesprekken gevoerd met belangrijke lokale stakeholders. In Hardinxveld-Giessendam betrof dat een vertegenwoordiging vanuit het bedrijfsleven, het onderwijs en de woningcorporatie.

Aan de colleges van de betrokken gemeente is gevraagd om de ruimtelijke strategie te onderschrijven en te vertalen naar de omgevingsvisie, passend bij de planning van opstellen en/of actualisatie. De strategie is dus een beleidsvoorbereidend stuk, maar zoals uit volgende alinea's zal blijken vooral ook een consolidatie van eerder vastgesteld lokaal beleid en de (concept)Omgevingsvisie. Op deze manier voorkomen we dat we een regionale Omgevingsvisie vaststellen, wat wettelijk gezien niet mogelijk is, én zorgen we ervoor dat de definitieve besluitvorming bij de raden ligt. In de vergadering van 2 september 2025 heeft het college de ontwikkelrichting van de ruimtelijke strategie onderschreven.

De ruimtelijke strategie bevat vijf gebiedsgerichte opgaven:

1. Regionaal landschapspark 'Albert Cuyp'
2. De 'Drechtstedenring' van OV en hubs
3. Ontwikkeling Regionale Spoorzones
4. Regionale Maritieme Clusters
5. Regionaal Energiesysteem

1. Regionaal Landschapspark 'Albert Cuyp'

Een verbindend landschapspark van formaat waarin maatregelen voor waterveiligheid, bodemdaling, oeverontwikkeling en getijdenparken worden gecombineerd met parken en groene dooradering in bebouwd gebied voor actief bewegen, sport en spel en ontmoeting. We verbinden zo de oevers (het

hart van de regio: drierivierenpark) via de steden en dorpen met de ons omringende nationale landschappen en -parken.

Context Hardinxveld-Giessendam

De wens om zowel oevers te ontwikkelen als meer in te zetten op betere ontsluiting van de Alblasserwaard, zowel in recreatieve zin als in opgaven zoals waterveiligheid, sluit aan bij lokale wensen en opgaven. Zo staat er in de (concept)Omgevingsvisie: *“We zien onder andere kansen om de noord-zuid verbindingen in het dorp tussen het water van de Merwede en het landschap van de Alblasserwaard en het Groene Hart te verbeteren en te versterken. Dit draagt bij aan een verbeterde relatie tussen het water, dorp en het omliggende landschap. Dit door onder andere de verbondenheid en verblijfswaarde van oevers en natuurgebieden te verbeteren. Ook zetten we in op recreatie, bewegen en sport in een gezonde leefomgeving. We sturen op verbetering van de lucht, bodem en water, zodat de verbinding met het water beter wordt ervaren.”* Maar ook de Economische Visie 2025-2029 gaat in op recreatieve kansen in de Alblasserwaard. Daarnaast is klimaatadaptatie en de groenblauwe dooradering vanuit het landschap richting bestaand gemeente- en dorpsgebied onderdeel van het Groenbeleidsplan 2022-2032. Dit laatste wordt concreet gemaakt in de stedenbouwkundige opzet van ontwikkelgebied 't Oog, waar de raad op 26 juni 2025 kaders voor heeft gesteld. Een dergelijke structuur wordt nog sterker als dit goed aansluit op groenblauwe structuren van omliggende gemeenten.

2. De 'Drechtstedenring' van OV en hubs

De ontwikkeling van een 'Drechtstedenring' bestaande uit een extern en intern deel. De externe ring is een regionaal netwerk van mobiliteitshubs langs de autowegen voor de overstap van auto naar hoogwaardig OV, maar ook naar deelvervoer en fiets. Een interne ring zorgt ervoor dat de regiogemeenten ook onderling beter verbonden zijn met hoogwaardig OV en mobiliteitshubs voor overstappen. De interne ring zorgt in samenhang met het netwerk van de waterbus voor een fijnmazig ov-netwerk dat goed aansluit op de mogelijk heden voor lopen en fietsen in de regio.

Context Hardinxveld-Giessendam

Ontwikkelopgave 2 uit de (concept)Omgevingsvisie luidt: Duurzame mobiliteit – een goed verbonden gemeente met duurzame mobiliteit. Goed verbonden, onder andere door te blijven inzetten op vermindering van congestie op de A15, maar ook door goed te kijken naar alternatieve vormen van mobiliteit in lijn met het Mobiliteitsplan. Met drie treinstations en mogelijkheden voor deelfietsen is er in zekere zin al sprake van een aantal belangrijke hubs. Ondanks geringe kansen op korte termijn, blijft dit een politiek-bestuurlijke wens. Daarom is het goed dat deze specifiek is opgenomen in de ruimtelijke strategie voor de langere termijn.

3. Ontwikkeling Regionale Spoorzones

Gezamenlijke integrale ontwikkeling van de spoorzones in de regio, te weten de Spoorzone Dordrecht-Zwijndrecht in kader van de Verstedelijkingsalliantie voor de Oude Lijn Leiden-Dordrecht en de integrale ontwikkeling van stationsgebieden aan de MerwedeLingelijn, zoals Sliedrecht-Noord en 't Oog in Hardinxveld-Giessendam, waarbij ook spoorverdubbeling het streven is.

Context Hardinxveld-Giessendam

De gebiedsontwikkeling van 't Oog is expliciet genoemd als een van de drie ontwikkeling rondom spoorzones. Dit sluit aan bij de lokale wens om 't Oog te ontwikkelen, inclusief principes die passen bij het ontwikkelen van spoorzones, zoals het realiseren van een hogere bebouwingsdichtheid rondom de stations. Dit biedt niet alleen mogelijkheden voor het toevoegen van passende woningen, maar het zorgt ook voor een versterking van de OV-structuur, met name de MerwedeLingelijn.

4. Regionale Maritieme Clusters

Regionaal verbinden van clusters van de maritieme maakindustrie met uitwisseling van kennis, innovaties en educatie en afstemming en uitruil van beschikbare (watergebonden) ruimte voor circulaire economie, logistiek, grondstoffen en energiehub.

Context Hardinxveld-Giessendam

Met recht kan gezegd worden dat een van de belangrijkste maritieme innovatieve clusters van de regio zich in onze gemeente bevindt. De lijn om deze bedrijven te behouden en ruimte te bieden om te innoveren en te optimaliseren is opgenomen in de Economische Visie 2025-2029 en ook onderdeel van de (concept)Omgevingsvisie.

5. Regionaal Energiesysteem

Doorzetten van het realiseren van een robuust decentraal energiesysteem waardoor duurzame energie voor iedereen beschikbaar en betaalbaar is. Hiermee geven we invulling aan de nationale klimaatdoelstelling, dragen we bij aan de bestaanszekerheid van onze inwoners én verstevigen we het regionale vestigingsklimaat.

Context Hardinxveld-Giessendam

In de (concept)Omgevingsvisie is het belang van lokale en regionale energiesystemen al benoemd: *“We zien de ontwikkeling van een robuust en betrouwbaar lokaal/regionaal energiesysteem als een belangrijke koers, waarbij duurzame opwek, opslag en gebruik met elkaar in balans zijn.”* De door Hardinxveldse ondernemers opgerichte energiecoöperatie is daar een concrete eerste aanzet toe: samen kijken wat er opgewekt en verbruikt wordt om zo toe te werken naar een sluitend systeem.

Jaarverantwoording 2024 en Uitvoeringsprogramma 2025 Groeiagenda

Conform de huidige samenwerkingsovereenkomst moet de Centrumgemeente elk jaar een verantwoording aanbieden. Deze verantwoording biedt inzicht in de gerealiseerde (financiële) resultaten van de volledige Groeiagenda in 2024. Gelijktijdig is ook het Uitvoeringsprogramma 2025 Groeiagenda opgeleverd. Er zit enige vertraging in de aanlevering van deze stukken richting de gemeenteraad. De stukken zijn namelijk in april 2025 aan de gemeente aangeboden. We hadden de wens om een en ander direct te bundelen met de ruimtelijke strategie, maar dat bleek qua afronding iets uit te lopen. De ruimtelijke strategie is net voor het zomerreces aangeboden aan de colleges.

In de samenwerkingsovereenkomst is destijds opgenomen dat de raad het Uitvoeringsprogramma formeel moet vaststellen. In het najaar van 2024 is de gemeenteraad geïnformeerd over de doorontwikkeling van de regionale samenwerking. Daarbij is aangegeven dat door het implementatietraject vanuit het advies van Common Eye het niet mogelijk was om voorafgaand aan het jaar een uitvoeringsprogramma aan te bieden. Daarom was een budgetneutrale begroting 2025 ten opzichte van 2024 het uitgangspunt. Om lopende een kalenderjaar alsnog een uitvoeringsprogramma ter vaststelling aan de raad voor te leggen is technisch mogelijk, maar beïnvloeding van het programma is er nauwelijks. Daarbij komt dat het Uitvoeringsprogramma in grote lijnen overeenkomt met voorgaande jaren en in die zin nog niet volledig aansluit op recentere ontwikkelingen als de ruimtelijke strategie, de doorontwikkeling vanuit Common Eye, het proces van ombuigingen (zie consequenties) en de stappen die gezet worden richting een Regionale Investeringsagenda (RIA).

Regionale Investeringsagenda Groene Hart – De Waarden

Het Groene Hart is een van de NOVEX-gebieden waar een Regionale Investeringsagenda voor wordt opgesteld. De Alblasserwaard is hier een deelgebied van en wil onder de naam 'De Waarden' inzetten op drie onderwerpen: Toekomstbestendige mobiliteit langs groenblauwe netwerken, Toekomstbestendig maatschappelijk vastgoed en Vergroenen en versterken ondernemend Groene Hart. De gemeente Molenlanden voert regie en brengt ook de belangen van omliggende gemeente in bij de NOVEX-besprekingen.

Een aantal lokale opgaven/wensen die hier wellicht aan verbonden kunnen worden zijn: netwerkvorming van ondernemers, overheden en andere partners op het gebied van recreatie en toerisme, de ontwikkeling van 't Oog in verbinding met de Alblasserwaard en het versterken van recreatieve mogelijkheden langs groen- en waterstructuren in onze gemeente. Het college heeft daarom besloten om deze RIA te ondersteunen. Door ons niet alleen te richten op de ruimtelijke strategie en de op te stellen RIA in de Drechtsteden, geven we invulling aan de wens om een schakel te zijn tussen meerdere regio's en te kijken waar kansen liggen voor onze gemeente. Naast onze gemeente, zijn ook Gorinchem, Sliedrecht, Papendrecht en Alblasserdam (ambtelijk) betrokken bij de RIA De Waarden.

Er ligt nu een eerste concept van de RIA Groene Hart. Dit biedt de mogelijkheid om de komende tijd samen met omliggende gemeenten een aantal onderdelen verder uit te werken. Mocht dit uiteindelijk gepaard gaan met (financiële) keuzes dan zal de raad hierbij betrokken worden.

Consequenties

De financiële consequenties van de verschillende trajecten zijn als volgt:

- Ruimtelijke Strategie Drechtsteden: vooralsnog zijn er geen directe financiële consequenties. In de ontwikkeling naar een RIA zal gekeken worden naar concrete projecten waar wellicht cofinanciering van de gemeente noodzakelijk is. Dit moet verder uitgewerkt worden en waar mogelijk wordt aangesloten op beschikbare budgetten in de gemeentelijke begroting.
- Jaarverantwoording 2024 Groeiagenda: Het totale tekort in 2024 bedroeg €50.300. Dit zal met de gemeente afgerekend worden. Ons aandeel daarin is circa 6%. Dit kan via reguliere budgetten opgevangen worden.
- Uitvoeringsprogramma 2025 Groeiagenda: de uitvoering is exclusief indexatie budgetneutraal ten opzichte van 2024. Wel is er nog een verdienopgave vanwege een tekort uit 2023 van €140.000. De primaire bijdrage voor 2025 vanuit onze gemeente is €307.087. Inmiddels is er ook zicht op ombuigingen van circa 20% op de totale begroting. Dit is iets meer dan we als uitgangspunt in de Perspectiefnota 2026-2029 hadden opgenomen. Daar was uitgegaan van een besparing van 15% exclusief het onderdeel Economie. Of alle besparingen al direct vanaf 2026 ingaan en of er mogelijk al positieve resultaten in 2025 zijn, moet nog verder uitgewerkt worden.
- RIA De Waarden: op dit moment is er nog geen concrete financiële vertaling. Wel zal het uitgangspunt zijn om lopende projecten en budgetten aan te merken als cofinanciering.

Vervolg

Op dit moment wordt gewerkt aan een eindadvies ten aanzien van de implementatie van het adviesrapport rapport “doorontwikkeling Samenwerking Drechtsteden” (Common Eye). Dit eindadvies zal nauw samenhangen met de wijze waarop een RIA vormgegeven zal worden. De gemeenteraad zal in De Ontmoeting van november 2025 nader geïnformeerd worden over de positie van onze gemeente in de regio, actuele ontwikkelingen en behaalde resultaten.

Bijlagen

- Ruimtelijke Strategie Drechtsteden 2025-2050
- Jaarverantwoording 2024 Groeiagenda Smart Delta Drechtsteden
- Uitvoeringsprogramma 2025 Groeiagenda